

Ter gelegenheid van het 750 jarig bestaan van de stad Den Haag is een keuze uit de collectie van het Pescatore Museum te zien in Museum Bredius. Tegelijkertijd is een deel van de collectie Bredius te gast in Luxemburg. De Pescatore-collectie is nu, na anderhalve eeuw, voor de eerste keer buiten Luxemburg te bewonderen en voor een breed publiek toegankelijk. Het Pescatore Museum bevat werken uit twee voormalige Haagse collecties, die van Koning Willem II en van Baron Van Nagell van Ampsen.

KONINKLIJKE KEUZEN

SCHILDERIEN UIT DE COLLECTIE VAN WILLEM II
NA 150 JAAR WEER EVEN TERUG IN DEN HAAG

Jim van der Meer Mohr

Dit is een verhaal van vier heren: een koning en een baron uit de eerste helft van de negentiende eeuw en twee kunstverzamelaars, waarvan de één stierf in het jaar waarin de ander werd geboren: 1855. Bij alle verschillen deelden ze één passie: het verzamelen van kunst.

JEAN-PIERRE PESCATORE

Jean-Pierre Pescatore werd in 1793 geboren in de stad Luxemburg. Na zijn dienstdienst, waarin hij onder andere meevocht in de Russische veldtocht, trouwt hij in 1814 met Marguerite Beving. Zij overleed reeds in 1821. Uit dit korte huwelijk zijn geen kinderen voortgekomen. Pescatore ging als directeur werken in de tabaksfabriek van zijn oudere broer. De zaken gingen zeer goed en in 1834 vestigde hij zich in Parijs, waar het bedrijf enorm groeide. In 1846 nam hij de Franse nationaliteit aan en in 1852 werd hij consul te Parijs voor het Groot-Hertogdom Luxemburg. Inmiddels had hij

Louis-Aimé Grosclaude, Portret van Jean-Pierre Pescatore, 1844, olieverf op doek, 178 x 133 cm, collectie Musée Jean-Pierre Pescatore, Luxemburg

J.B. van der Hulst, Koning Willem II zittend voor zijn kunstgalerij in Paleis Kneuterdijk, 1848, olieverf op doek, 97 x 80 cm, Stichting Historische Verzamelingen van het Huis Oranje-Nassau

Cornelis van Spaendonck, Bloemstilleven. olieverf op doek, 80 x 65 cm, collectie Musée Jean-Pierre Pescatore, Luxemburg; herkomst collectie Koning Willem II

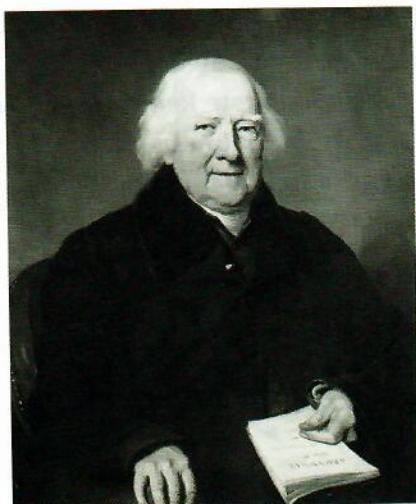
zich gevestigd in een Hôtel aan de Rue St. Georges op nr. 13. Ook bezat hij een buitenhuis in de Medoc bij het plaatsje Giscomet.

Pescatore was een actief verzamelaar die met grote speurzin en een goed oog voor kwaliteit zijn collectie opbouwde tussen 1841 en 1851, het jaar van zijn dood. Hij kocht veel op veilingen, in binnen- en buitenland. Zo wist hij stukken te verwerven uit de collecties van Koning Willem II en Van Nagell in Den Haag en de collectie van Koning Louis Philippe in Parijs. Een enkele maal kocht hij ook op de Salon, de jaarlijkse tentoonstelling van hedendaagse kunstenaars te Parijs.

Bij zijn dood bleek dat Pescatore een vermogen had van elf miljoen francs. Omdat er geen kinderen waren, ging de erfenis naar zijn neven en nichten. De kunstcollectie liet hij echter na aan zijn geboortestad, Luxemburg. Hij deed er een bedrag bij van 500.000 francs met de bepaling dat dit diende om een gebouw, *établissement de plaisance*, op te richten waar de collectie getoond kon worden. Hiertoe diende een stichting te worden opgericht waarin naast de burgemeester en gouverneur van Luxemburg ook een drietal familieleden zitting moest hebben. Tevens bepaalde hij dat zijn familieleden te allen tijden toegang tot het museum moesten krijgen. Het museum moest, zo bepaalde hij tenslotte, zijn naam dragen. Na eerst ondergebracht te zijn in het Hôtel de Ville is de collectie momenteel gehuisvest in de prachtige Villa Vauban. Tevens is de collectie uitgebreid met nog twee legaten. In 1881 volgde de collectie die was opgebouwd door Leon Lippmann (1808-1883) en in 1903 werd door »

bekende
lder, Portret
A.W.C. baron
Nagell van
psen, olieverf
loek, 100 x 75
particuliere
lectie Neder-
d, foto: Icono-
fisch Bureau

Eugénie Dutreux-Pescatore de verzameling van de achttiende eeuwse apotheker Jodoc Frédéric Hochhertz aan de collectie toegevoegd.

KONING WILLEM II

Koning Willem II (1792-1849) bracht gedurende zijn leven een zeer belangrijke collectie schilderijen en tekeningen van oude meesters en negentiende eeuwse kunstenaars bijeen. Tot de collectie behoorden werken van Jordaens, Rembrandt, Ruisdael, Jan Steen en Van Dijck, maar ook van 'eigentijdse', negentiende eeuwse kunstenaars als B.C. Koekkoek en Andreas Schelfhout. Deze collectie was gehuisvest in de Gothische Zaal achter het paleis aan de Kneuterdijk. Tegenwoordig is in dit gebouw de Raad van State gehuisvest. Toen Koning Willem II in 1849 overleed werden zijn erfgenamen gecon-

fronteerd met de vele schuldeisers die bij hen hun claim neerlegden. Onder hen was Tsaar Nicolaas I, Willem II's zwager, die één miljoen gulden tegood had, alsmede een groot aantal kunsthandelaren. Nadat eerst vergeefs geprobeerd was de Staat der Nederlanden te bewegen om de collectie te kopen, werd besloten om een deel van de collectie te veilen. Dit gebeurde in het Paleis op 12 augustus 1850. Deze eerste veiling bracht echter niet voldoende op om alle schulden in te lossen, zodat een tweede noodzakelijk werd. Deze vond plaats een jaar later, op 9 september 1851, eveneens in Den Haag. Aanvankelijk had men gekozen voor een datum in augustus, maar toen bleek dat de in die tijd beroemde collectie Van Nagell op 5 september in Den Haag geveild zou worden, werd uiteindelijk besloten om de tweede verkoping vlak na deze veiling te houden. Alle belangrijke kunsthandelaren en verzamelaars zouden dan immers in Den Haag zijn en vermoedelijk wel wat langer blijven.

Dit is, helaas voor de erven, niet helemaal uitgekomen. In ieder geval heeft Pescatore een aantal goede aankopen kunnen doen op beide veilingen. Door de prijzen te bekijken krijgen wij tegelijkertijd een goed beeld van het prijsniveau van toen. Hij kocht er onder andere de *Driekoningenavond* van Jan Steen. Dit stuk, dat eerder in de collectie van Koning George IV van Engeland was en een taxatie had van Fl. 2500,-, wist hij te verwerven voor Fl. 3000,-. Voor een zeer fraaie B.C. Koekkoek betaalde hij Fl. 2270,-, terwijl hij voor de Schelfhout Fl. 1525,- moest betalen, Fl. 25,- meer dan de

limiet. Ook kocht hij uit deze collectie een topstuk van Cornelis van Spaendonck.

BARON VAN NAGELL VAN AMPSEN

Anne Willem Carel baron Van Nagell van Ampsen (1756-1851) was eerst kamerheer van prins Willem V. Later werd hij burgemeester van Zutphen en vervolgens ambassadeur te Londen. In 1803 trok hij zich terug op zijn buiten, het Huis Ampsen in Gelderland. Toen zijn vriend Gijsbert Karel van Hogendorp in 1814 werd ontslagen werd hij benoemd tot Minister van Buitenlandse Zaken, totdat hij in 1824 zijn definitieve ontslag nam. Hij woonde afwisselend in Den Haag aan de Koninginnegracht (in het huis waar later de Johanniter-orde gevestigd was) en op zijn buiten in Gelderland. Hij heeft een aanzienlijke en zeer belangrijke collectie schilderijen bijeengebracht. De veilingcatalogus telde 84 schilderijen van oude meesters en 10 van 'moderne' (negentiende eeuwse) kunstenaars.

Uit zijn collectie kocht Pescatore onder andere een prachtig portret »

Het Musée Jean-Pierre Pescatore in de Villa Vauban te Luxemburg

Philip Wouwerman, De paardensmid, olieverf op paneel, 45 x 42,5 cm, collectie Musée Jean-Pierre Pescatore, Luxembourg; herkomst collectie Van Nagell Van Ampsen

Barend Cornelis Koekkoek, De Moezel-vallei, olieverf op doek, 87 x 112 cm, collectie Musée Jean-Pierre Pescatore, Luxembourg; herkomst collectie Koning Willem II

Joris van der Hagen, Familieportret voor een buitenhuis, olieverf op doek, 47,5 x 63 cm, collectie Musée Jean-Pierre Pescatore, Luxembourg; herkomst collectie Van Nagell van Ampsen

« Jan Steen, Driekoningenavond, olieverf op doek, 82 x 98 cm, collectie Musée Jean-Pierre Pescatore, Luxembourg; herkomst collectie Koning Willem II

J.A. van Welie, *Portret van Dr. Abraham Bredius*, 1918, olieverf op doek, 100 x 70 cm., collectie Museum Bredius

van een familie voor een buitenplaats van Joris van der Hagen voor Fl. 1750,. Ook verwierf hij een schilderij van Abraham en één van Jacob van Strij voor respectievelijk Fl. 325,- en Fl. 490,-. Voor een mooie Wouwerman betaalde hij Fl. 2080,- en voor Fl. 130,- slaagde hij erin een marine van Van Goyen te kopen.

Ondermeer door de aankopen op deze veilingen is in Luxemburg een mooi museum ontstaan met een gevarieerde collectie van oude en negentiende eeuwse meesters van grote kwaliteit; door de toevoeging van de twee andere collecties is er bovendien ook een mooi werk van Blommers en een prachtige Van Dijk.

ABRAHAM BREDIUS

Als het ware 'in het voetspoor' van Pescatore, liet de kunsthistoricus en oud-directeur van het Mauritshuis, Abraham Bredius zijn collectie na aan de stad Den Haag. Hoewel Amsterdammer van huis uit, heeft hij een belangrijk deel van zijn leven in Den Haag gewoond. Zijn woonhuis aan de Prinsegracht huisvestte zijn collectie schilderijen en tekeningen van oude meesters. Toen hij in 1922 in Monaco ging wonen in de Villa Evelyne, verkocht hij zijn huis aan de gemeente Den Haag, tezamen met de *Satyr en de Boer* van Jan Steen. De collectie gaf hij in langdurig bruikleen aan de stad op voorwaarde dat deze als Museum Bredius toegankelijk zou blijven. In 1946 bleek uit zijn testament dat hij de collectie aan Den Haag had nagelaten, met het beding dat deze opengesteld moest blijven in het huis aan de Prinsegracht. Vanwege bezuiniging werd het museum echter in 1985 gesloten. Een groep bezorgde 'particulieren' richtte vervolgens de Stichting Bredius

Genootschap op. Deze stichting slaagde erin de huisvesting in het monumentale pand aan de Lange Vijverberg 14 mogelijk te maken, waar het museum zich sinds 1990 bevindt. Saillant detail is dat dit huis begin deze eeuw bewoond werd door de grote verzamelaar en kunstkenner Frits Lugt.

Bredius had een goed oog en bracht een fraaie verzameling bijeen van topstukken van kleine meesters. Doordat hij eveneens een groot archiefvorser was, kende hij veel stukken ook van oude bronnen. Zo kocht hij in 1899 bij kunsthandel Wächtler in Berlijn een prachtige Vermeer. Bredius was in Berlijn om voor het Mauritshuis naar een Thomas de Keyser te kijken. Daar trof hij in een hoek een schilderij dat was toegeschreven aan Eglon van der Neer met een valse signatuur van Casper Netscher. Hij herkende het direct als Vermeer omdat hij het zich herinnerde uit veilingcatalogi. Later zei hij erover: 'Ik bekeek 't, zag direct - aan dit en aan dat - 't moest een Vermeer zijn. Maar...ik houd mij stil.' Hij kocht *De Allegorie op het Geloof* voor 800 Duitse Mark. Momenteel is dit stuk in het Metropolitan Museum te New York. Vorig jaar was het weer even terug in Den Haag op de Vermeer-tentoonstelling. Bredius kocht ook meerdere malen op veilingen in binnen en buitenland. Vaak slaagde hij erin voor een goede prijs te kopen. Zo kocht hij een fraai portretje van Paulus Lesire in 1936 voor Fl. 310,- en betaalde hij Fl. 200,- voor een Cornelis Beelt. Soms betaalde hij naar hedendaagse maatstaven ook wellicht wat veel. Voor een prachtige Thomas de Keyser moest hij in 1910 het forse bedrag van Fl. 2750,- betalen. Dat doet niets af aan de conclusie: door de speurzin van deze twee verzamelaars en hun generositeit zijn in Luxemburg en Den Haag twee prachtige musea ontstaan. <<

Fotografie: Edouard Kutter e.a., copyright Photothèque de la Ville de Luxembourg.

Tentoonstelling

Het Pescatore Museum te gast in Museum Bredius
10 april t/m 13 september
Museum Bredius
Lange Vijverberg 14
Den Haag
di. t/m zo. 12-17 uur
tel.: 070-3620729

De expositie is een onderdeel van het jubileumprogramma 750 jaar Den Haag.

Geraadpleegde literatuur

E. Hinterding, F. Horsch, *A small but choice collection. The art gallery of King Willem II of the Netherlands (1792-1849)*, Zwolle, 1989.
Catalogus Musée Jean-Pierre Pescatore, 1984.
A. Neyen, *Biographie Luxembourgeoise. Histoire des hommes distingués originaires de ce pays*, herdruk New York 1972.
P.C. Molhuysen (red.), *Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek*, Leiden 1912, Deel II.

A ROYAL SELECTION

A selection of Willem II's paintings from the Luxembourg Pescatore Museum's collection has returned briefly to The Hague after 150 years. This is the first time in all those years the works have left Luxembourg. The Hague is celebrating its 750th anniversary and to mark the occasion the Bredius Museum has this 'royal' and 'distinguished' selection on show, whilst some of its own collection can currently be seen in Luxembourg.

The Pescatore collection consists of works from two former collections from The Hague - King Willem II's and Baron Van Nagell van Ampsen's. It is, in fact, a story of four gentlemen: Abraham Bredius, Jean-Pierre Pescatore, King Willem II and Baron Nagell van Ampsen, united by their passion for paintings.

Jean-Pierre Pescatore was born in Luxembourg in 1793 and eventually moved to Paris in 1834. He was an avid collector, with a good eye. He acquired works from the King's and Van Nagell's collections in The Hague, as well as from King Louis Philippe's in Paris. When Pescatore died his collection went to the city of his birth, with money for an appropriate building to house the paintings. It was his wish that the museum bear his name and be open at all times to members of his family.

King Willem II (1792-1849) put together a very important collection of paintings and drawings by Old Masters and 19th century artists. It was once housed in The Hague's 'Gothic Hall', where the Council of State now resides. When Willem II died, his heirs decided to auction part of his collection to settle some of his debts. Two auctions were needed, the second of which was held in 1851, shortly after Van Nagell's collection was auctioned. The outcome was disappointing for the King's heirs, but Pescatore succeeded in purchasing various important works there.

Baron Van Nagell van Ampsen (19975-1851) was once Prince Willem V's chamberlain. He later became burgomaster of Zutphen and then ambassador in London. From 1814 to 1824 he was Minister of Foreign Affairs. He acquired an important collection of paintings, comprising, according to the 1851 auction catalogue, 84 Old Masters and 10 'moderns' (paintings by 19th century artists).

Pescatore's Dutch purchases helped him build an excellent and varied collection. Abraham Bredius, an art historian and former director of the Mauritshuis, followed in Pescatore's footsteps, as it were: he bequeathed his collection to The Hague. In 1922 he moved to Monaco, selling his house to the municipality of The Hague. He stipulated that the collection remain on display in his former home, as the Bredius Museum. That museum was forced to close in 1985, but was relocated in its present fine premises in 1990. Bredius was familiar with many works thanks to his archives research, which enabled him to procure some fine paintings for a good price. Accordingly, the collection contains some major works by lesser masters. Thanks to the 'detective skills' and generosity of these two collectors, two splendid museums were founded in Luxembourg and The Hague. <<